

*Reviews and Anotations
Рецензии и анотации*

С ПОГЛЕД КЪМ СВЕТА И БЪЛГАРИЯ

С поглед към света и България. Сборник в памет на проф. д-р Костадин Грозев. (2019). Съставител и научен редактор Евгения Калинова. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 592 с.

Евгения Калинова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

В самия край на 2019 г. излезе от печат сборникът „С поглед към света и България“. Първоначалният замисъл за него бе съвсем различен – той трябваше да включва материали от предвидената за 7 декември 2017 г. научна конференция по теми, свързани с политическата история, международните отношения и дипломатията. В центъра на подготовката на тази конференция бе проф. Костадин Грозев – един от най-добрите ни американисти, ръководител на Катедрата по нова и съвременна история в Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Но само месец преди конференцията – на 3 ноември 2017 г., проф. Грозев съвсем без време си отиде, ненавършил 57 години. За нас, неговите колеги и приятели, бе съвсем естествено да посветим на паметта му конференцията, а след това и настоящия сборник.

При оформянето на структурата на сборника логично се откриха два тематични кръга, свързани с изследователските търсения на К. Грозев. Първият, естествено, е този на световната история, чието проучване и преподаване бяха негов избор и страст. Вторият кръг се отнася до българската история, към която проф. Грозев имаше не по-малък интерес. Така първият раздел на сборника включва статии на 18 автори (четирима от тях чуждестранни) с хронологичен обхват от XIX до XXI век, посветени на проблеми от световната история. Част от тях поставят акценти както върху по-обща теми (Йордан Баев „Военната дипломация като инструмент на „меката сила“; Борис Стоянов „Трудният път на наднационалната власт в следвоенна Западна Европа, 1948 – 1950 г.“; Ангел Апостолов „Периодът 1991 – 2004 г. в отношенията НАТО – Русия и причините за съперничеството между тях“; Виктор Рогозенски „Идеята за националното самоопределение и нейната реализация в източната половина на Европа през XX век“; Zinaida Tchekantseva *Penser l'événement: les itinéraires intellectuelles des XX – XXI siècles*). Други изследват отделни държави и проблеми (Александра Хорошева „Люксембург во внешнеполитических планах Бельгии и Франции в 1914 – 1920 гг.“; Гургана Алексиева „Каталунският се-

паратизъм: минало и настояще (2003 г. – 1 октомври 2017 г.)“; Боряна Митева „Някои аспекти на японската „източноазиатска“ политика в рамките на Студената война“; София Шигаева-Митреска „Основни насоки на външната политика на Азербайджан и външнополитическите ѝ механизми“; Дарина Григорова „Руската Палестина като тиха дипломация“; Евлоги Станчев „Перспективи на татарския сепаратизъм в руски исторически контекст“; Денчо Данчев „Опитваме се да намерим мястото на Гърция и Турция в Третата световна война“ (Военно-политическа координация между Вашингтон и Лондон по отношение на двете източносредиземноморски държави, юни 1950 г. – юни 1951 г.)“). Представени са и портрети на исторически личности (Росица Ташева „Луи Филип – „кралят гражданин“ и средният път на орлеанизма“; Елена Котова „К. В. Л. Меттерних как един из творцов Венской системы“; Тина Георгиева „Руските консули на Балканите – проводници или творци на официалната политика (втората половина на XIX век)“).

Особено внимание заслужават онези статии, чиито автори в една или друга степен са се съобразили с научните интереси на проф. Грозев в областта на американистиката и са представили свои изследвания, свързани с нея. В първата част такива са публикациите на Искра Баева „Ролята на Съединените щати за рухването на системата на държавния социализъм от съветски тип в Източна Европа“; Ивана Николова „Край на дипломатическия анахронизъм – установяване на дипломатически отношения между САЩ и СССР и дейността на Уилям Булит“; и на Симеон Евстатиев „Идеята за Близкия изток и ислямът като фактор при възникването на американската регионалистика през XX век“. Във втората част на сборника, посветена на теми от историята на България, също присъстват статии, докосващи се до изследователските интереси на проф. Грозев (Ваня Стоянова „Комисията „Кинг-Крейн“, цариградските българи и българският национален въпрос (1919 г.)“; Vesselin Dimitrov *The Postponement of the Bulgarian Parliamentary Elections in August 1945: an Unexpected Western Victory*; Евгения Калинова „Политиката на САЩ към България и Турция в навечерието на „възродителния процес“; Ирина Якимова *Отношенията България – САЩ (1985 – 1989) – идеологически стереотипи и пропуснати възможности*“).

Интересуващите се от проблемите на българската история със сигурност ще оценят приносните моменти в публикациите на българските и чуждестранните учени (както утвърдени имена, така и млади колеги) във втората част на сборника. На периода от Освобождението до Първата световна война са посветени статиите на Сергей Муртузалиев „Болгары в период Русско-турецкой войны 1877 – 1878 г. В записках художника Верещагина“; Валери Колев „Правото на представителство на васалното българско княжество 1878 – 1908 г.“; Светослав Живков „Смесената избирателна система – българският опит от 1911 г.“; Мартин Вълков „Война и дипломация: конфликтът

между България и Австро-Унгария за Косово през Първата световна война“. Важни акценти от историята на междувоенния период и последвалата Втора световна война разкриват статиите на Веселин Янчев „Армията срещу Гвардията (Оранжевата). 1919 – 1923 г.; Владимир Станев „Георги Димитров и въоръжената борба в България (1941 – 1944 г.)“; Мария Радева „България и Италия в културен диалог (Кратки тезиси върху българо-италианските културни връзки 1879 – 1943 г.)“; Радослава Масларска „Върховно комисарство на военновременното стопанство“. За годините на социализма публикациите са най-вече с външнополитически измерения (Тонка Костадинова „България в Източната политика на ФРГ в годините на Студената война“; Надя Филипова „Ливанските шиитски военно-политически организации в българската външнополитическа стратегия от втората половина на 70-те – 80-те години на XX век“; Александра Димитрова „Българо-румънски отношения в периода 1964 – 1968 г.“; Ива Иванова „Българо-гръцки отношения (1964 – 1967 г.)“), но някои разглеждат и по-малко познати вътрешнополитически събития (Боян Жеков „Създаване и дейност на Специалната служба в българската армия през 1945 г.“; Румяна Маринова-Христиди Българските евреи и Световният еврейски конгрес (1944 – 1948 г.)“).

Разбира се, в подобен сборник трябва да присъства и информация за самия Костадин Грозев, за да остане не само в паметта на онези, които го познавахме, но и за да могат младите колеги и по-широк кръг читатели за научат за него като човек и като професионалист. За това допринася както подробното въведение към сборника, написано от проф. Искра Баева от Катедрата по нова и съвременна история, в която премина целият научен и преподавателски път на К. Грозев, така и включените в края на изданието снимки и заглавия на негови по-важни публикации. Надяваме се, че сборникът „С поглед към света и България“, публикуван със съдействието на Историческия факултет и на Университетското издателство „Св. Климент Охридски“, ще предизвика интереса на академичната общност, но и на по-широката публика.

LOOKING AT THE WORLD AND BULGARIA

Looking at The World and Bulgaria. Collection in Memory of Prof.
Dr. Kostadin Grozev. (2009). Compiled and Edited by Evgenia Kalinova. Sofia:
St. Kliment Ohridski, 592 pp.

✉ **Prof. Evgenia Kalinova**

Faculty of History
Sofia University
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: ekalinova@abv.bg